

Onderstaand artikel is gevoegd als ondersteuning en achtergronden bij de vraag over non-discriminatie.

Vrouwen welkom bij Probus ?

door Frits Udo, voormalig advocaat te Maastricht

In de modelstatuten voor een Probusclub, hierna aan te duiden als PC, zijn enige jaren geleden meerdere opties gegeven voor het lidmaatschap: uitsluitend mannen, uitsluitend vrouwen en tenslotte mannen en/of vrouwen.

Tot die tijd konden uitsluitend mannen lid worden van de plaatselijke Probusclubs.

Voor wie is het lidmaatschap van een PC weggelegd? De modelstatuten geven het antwoord: zij die een hoge leidinggevende functie in het bedrijfsleven achter de rug hebben of in een vrij beroep gefunctioneerd hebben dan wel een wetenschappelijke carrière hebben volbracht.

In Nederland werden vrouwen eerst in het laatste kwart van de negentiende eeuw toegelaten tot universitaire studies en het duurde nog tot eind vijftiger jaren van de twintigste eeuw voor dat de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw en haar aan haar man verschuldigde gehoorzaamheid uit ons Burgerlijk Wetboek werden geschrapt.

Als daarbij ook nog bedacht wordt dat het werken door een gehuwde vrouw in ieder geval door haar man werd gezien als een teken dat hij niet in staat was haar te onderhouden, ligt het voor de hand dat vrouwen niet aan de kwalificaties voldeden om lid te kunnen worden van een PC.

Maar we zijn nu ongeveer zestig jaren verder en niet alleen in de vrije beroepen en de wetenschappelijke wereld, maar ook in het bedrijfsleven bekleden vrouwen vooraanstaande functies. We hebben in Nederland er wat lang over gedaan om de wijsheid van Plato tot ons te laten doordringen en de opties daarvoor te creëren.

Plato schreef ca 2500 geleden : “deze betrekking wordt door ene vrouw en niet door ene man waargenomen, niet omdat deze vrouw en gene man is, maar omdat die persoon voor die betrekking geschikt is”.

Als alom het inzicht dat vrouwen in het bedrijfsleven, in de wetenschappelijke wereld en in de vrije beroepen goed vertegenwoordigd zijn, is ingedaald, blijft de vraag of de opening in het leden-artikel van de modelstatuten voor een PC, te weten dat vrouwen lid kunnen worden van sommige PC's, afhankelijk van de statutaire ledenbepaling voldoende recht doet aan die reeds lange tijd nieuw verworven posities van de vrouw.

De modelstatuten geven ook de optie om een PC op te richten waarvan uitsluitend vrouwen lid kunnen worden Dat is geen stap voorwaarts nu die keuze immers leidt tot discriminatie van mannen.

Nu conform de wet het bestuur van een vereniging beslist over toelating van een nieuw lid , is er dan sprake van (kennelijk) onbehoorlijk bestuur als een vrouwelijke kandidaat door het bestuur wordt geweigerd indien de statuten bepalen dat uitsluitend mannen lid kunnen worden van de vereniging. Diezelfde vraag geldt voor het bestuur van een PC, waarvan conform de statuten uitsluitend vrouwen lid kunnen worden, als een man lid wil worden.

Het is te simpel om te denken dat zolang het bestuur handelt conform de statuten nimmer sprake kan zijn van onbehoorlijk bestuur. Die vraag die daaraan vooraf dient te gaan is, is een statutaire bepaling dat uitsluitend mannen, cq uitsluitend vrouwen lid kunnen worden nietig als gevolg een wettelijke regeling van hogere rang.

Onderscheid maken naar ras of geslacht is niet alleen in art. 7 van het zgn Vrouwenverdrag van de VN van 1978, maar ook in art. 14 van het Europees verdrag voor de rechten van de Mens en ook in artikel 1 van onze Grondwet verboden. Dus zou weigering door het bestuur van een vrouwelijke/mannelijke kandidaat in vorenbedoelde situaties onbehoorlijk/onrechtmatig zijn.

Is het zo eenvoudig of is er een collisie met een ander in onze Grondwet verankerd recht, te weten de vrijheid van vereniging.

Houdt dat dan niet in dat wij zelf mogen bepalen wie lid mag worden? Kunnen we dan geen eisen stellen aan degenen die lid willen worden.

Dat kan zo stellen de PC's de eis dat je in het bedrijfsleven een leidinggevende functie hebt vervuld, in het vrije beroep werkzaam bent geweest of een wetenschappelijke carrière hebt gemaakt. Die kwaliteitseis mag aan een lidmaatschap van een vereniging verbonden worden, maar niet de eis dat hij man/cq vrouw is omdat dat geen kwaliteitseis is maar een hoedanigheid waartussen conform de Grondwet geen onderscheid in mag worden gemaakt.

Hoe dan te duiden dat de vereniging "Het Urkermannenkoor" vrouwen mag weren als lid. Dat is juist omdat ze niet geweigerd worden omdat ze toevallig vrouw zijn, maar omdat ze de kwaliteit niet bezitten die tot de doelstelling van de vereniging te boek staat te weten het hebben van een bas- of tenorstem. Anders gezegd het discriminatieverbod is niet van toepassing omdat er een objectieve rechtvaardiging in de doelstelling der vereniging is opgenomen.

Een dergelijke objectieve rechtvaardiging om vrouwen cq mannen uit te sluiten is niet te vinden de doelstelling van een PC. Derhalve is er strijd met het discriminatieverbod als vrouwen uit mannen PC's worden geweerd en vanzelfsprekend ook als mannen niet worden toegelaten tot "vrouwen PC's".

In de USA is door de US Supreme Court in mei 1987 al uitgemaakt dat vrouwen lid moesten kunnen worden van de Rotary. De zaak die aan de hoogste rechter in de VS werd voorgelegd, ging daar niet rechtstreeks over. Aan de orde was een wet van de staat California waarin was opgenomen het verbod op discriminatie naar geslacht ook geldend voor verenigingen. De Rotary betoogde dat nu in de Constitution wel de "freedom of association" was opgenomen en niet het discriminatieverbod en dat de staat California "dus" niet bevoegd was een dergelijke wet uit te vaardigen. De Supreme Court oordeelde met zeven tegen nul dat deze wet niet ongrondwettig was, met als resultaat dat ook vrouwen als lid dienden te worden toegelaten.

Hier te lande is de uitspraak van de Hoge Raad inzake de SGP richtinggevend.

In die procedure ging het niet zozeer meer over de vraag of vrouwen lid konden worden van de politieke partij de SGP, daartoe was de partij al "vrijwillig" toe over gegaan maar over de vraag of vrouwen eenmaal lid van de vereniging ook de zelfde rechten dienden te hebben als

mannen. Daar trad de botsing op tussen het grondrecht van vrijheid van godsdienst enerzijds en anderzijds het grondwettelijk discriminatieverbod naar geslacht. Conform de godsdienstige overtuiging van de SGP was het uitsluitend aan mannen om in politieke organen, zowel vertegenwoordigende als bestuurlijke, plaats te nemen.

In 2010 oordeelde de Hoge Raad dat het discriminatieverbod zwaarder woog en vrouwen ook in aanmerking moesten komen om in politieke organen te worden gekozen.

Kortom de doelstelling van een Probusvereniging rechtvaardigt niet het uitsluiten van vrouwen en/of mannen. Dat dwingt er mijns dan ook toe dat voor zover de bestaande statuten met bovenstaand uitgangspunt strijdig zijn, er werk aan de winkel is om die statuten aan te passen, met als consequentie dat het bestuur zich daarna ook conform de alsdan geldende statuten gedraagt.

Het kan dan ook niet zo zijn dat de statuten het lidmaatschap wel openstellen voor mannen en vrouwen maar dat de feitelijke gedragingen van de besturen het de aspirant leden schier onmogelijk wordt gemaakt lid te worden van de betreffende PC.

Dat doet mij denken aan hetgeen mijn grootmoeder in 1883 overkwam toen zij glansrijk voor het toelatingsexamen voor het stedelijk gymnasium te Nijmegen was geslaagd en toch geweigerd werd omdat zij de overige leerlingen, alle jongens, te veel zou afleiden.

Dat is een redengeving die in de wandelgangen van de “mannen”PC’s opgeld doet. De aandacht wordt alsdan uitsluitend althans voornamelijk op de vrouwen gericht en niet meer op de wezenlijke doelstelling van een PC te weten het bevorderen van onderlinge hulpvaardigheid, verbreding van kennis en interesse en verdieping van inzicht alsmede ontspanning.

Ik mag toch hopen dat het in de praktijk niet zal gaan zoals mijn grootmoeder in 1883 overkwam, te weten dat zij slechts welkom was onder de voorwaarde dat zij “heur haar zou snijden zoals bij jongens gebruikelijk”. Tandknarsend heeft zij aan die eis voldaan en om de gevolgen daarvan beter in beeld te krijgen, studeerde zij in 1891 af als tandarts in Utrecht.

F.W. Udo